

VAN DE DEKEN

Nood breekt wet

mr. M.W. Guensberg

Advocaten zijn verplicht tot geheimhouding. Zij dienen te zwijgen over bijzonderheden van de door hen behandelde zaken, de persoon van de cliënten en de aard en omvang van de belangen van die cliënten. Deze in art. 6 van de Gedragsregels omschreven geheimhoudingsplicht vindt zijn verankering in art. 46 van de Advocatenwet. Advocaten zijn, krachtens dat artikel, aan tuchtrechtspraak onderworpen terzake van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die zij als advocaat behoren te betrachten ten opzichte van diegenen wier belangen zij behartigen. De geheimhoudingsplicht en het daaraan verbonden verschoningsrecht (191 Rv en 218 Sv) zijn belangrijke pijlers van het recht op vertrouwen dat toekomt aan diegenen die advocaten willen of moeten raadplegen over zaken die zij om welke reden ook geheim willen houden. Dit is vanuit maatschappelijk en rechtsstatelijk oogpunt een groot goed en daarom is opzettelijke schending vanuit het beroep van advocaat verkregen geheimen een misdrijf dat wordt bedreigd met een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geldboete.

Als er concrete aanwijzingen zijn voor zware geweldsmisdrijven is een beperking van de geheimhoudingsplicht verdedigbaar

In een inmiddels indrukwekkende serie wetten en voorstellen wordt getornd aan de inhoud van de geheimhoudingsplicht. De Europese Commissie stoeit nog steeds met het Europees Parlement en een conciliatiecommissie over de voorstellen tot aanpassing van de anti-witwasrichtlijn. De uitkomst daarvan is onzeker maar vast staat dat men de vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt niet in alle gevallen zal willen respecteren. Intussen buigt een werkgroep zich over de Richtlijnen ter voorkoming van betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen. Als de voortekenen niet bedriegen wordt in de werkgroep gedacht aan een systeem van toezicht op te registreren cliëntgegevens, dat ook al op gespannen voet staat met de geheimhoudingsplicht van advocaten. Alle reden tot waakzaamheid bij de Orde dus.

Dan is er nog de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden die het mogelijk maakt dat advocaten worden afgeluisterd en worden geobser-

veerd ook als zij zelf geen verdachte zijn. Aldus kan het beroepsgeheim worden uitgehold, temeer daar er inmiddels signalen zijn die erop wijzen dat de verzamelde gegevens niet in alle gevallen zijn vernietigd conform art. 126aa Sv.

De Orde, die waakt over de essentialia van het beroep van advocaat, wordt aldus vaak in het defensief gedwongen. Dat is jammer, want daardoor dreigt wel eens uit het oog verloren te worden dat ook de Algemene Raad van mening is dat de geheimhoudingsplicht in uitzonderlijke overmachtsituaties niet absoluut is. Terroristische acties, zoals die in de Verenigde Staten, moeten met man en macht tegengegaan worden en daar waar mogelijk moet ook de advocatuur daarin een bijdrage leveren.

De gedragsregels die gelden voor Amerikaanse advocaten ontheffen de advocaat van zijn geheimhoudingsplicht als de advocaat daarmee kan bereiken dat zijn cliënt wordt weerhouden van het plegen van een misdrijf dat de dood of zwaar letsel tot gevolg kan hebben. Hoewel een dergelijke regel niet in geschreven vorm in Nederland bestaat, ben ik van mening dat ook Nederlandse advocaten de autoriteiten moeten waarschuwen indien zij concrete aanwijzingen hebben dat hun cliënt een ernstig geweldsmisdrijf gaat plegen.

De nood breekt dan de wet die regelt dat het vertrouwensbeginsel altijd voorrang moet krijgen. Er is ook geen aanleiding om te denken dat Nederlandse advocaten ooit zijn blijven zwijgen als spreken de dood of zwaar letsel kon voorkomen. The Law Society of England and Wales heeft de *solicitors* gevraagd hun vertrouwelijke informatie te leggen naast de lijsten van organisaties en personen die in de Verenigde Staten zijn geconfronteerd met bevrozing van hun banktegoeden. Bij twijfel moet men de autoriteiten waarschuwen, en de Law Society heeft de leden laten weten dat men hard zal optreden tegen *solicitors* die niet aan deze meldplicht voldoen.

Dat gaat de Algemene Raad veel te ver. Advocaten zijn geen opsporingsambtenaren. Integendeel, hun taak is juist gelegen in bescherming van het partijbelang. Alleen in de meest bedreigende gevallen, waarin concrete vrees bestaat voor zware geweldsmisdrijven is een offer aan rechtsstatelijke waarden, zoals het recht om in vertrouwen een advocaat te kunnen raadplegen, verdedigbaar. Het zijn immers juist de rechtsstaat en de verworvenheden daarvan, die wij tegen terroristen beschermen.